

«Η ΠΟΙΚΙΛΙΑΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ»

**ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: Δρ ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΙΜΑΚΗΣ
ΧΗΜΙΚΟΣ - ΟΙΝΟΛΟΓΟΣ**

Η Ήπειρος υπήρξε από παλιά μεγάλη αμπελουργική ζώνη σε έκτασή που δεν έχει καμία σχέση με την σημερινή κατάσταση. Αναφέρεται ότι στις αρχές του 20^{ου} αιώνα πρέπει να καλλιεργούνταν στην Ήπειρο πολύ πάνω από 200. 000 στρέμματα.

Η καλλιέργεια του αμπελιού ήταν επιβεβλημένη στην περιοχή γιατί λόγω του έντονου ανάγλυφου του εδάφους οι άλλες καλλιέργειες μόνο σε ελάχιστης έκτασης λεκανοπέδια μπορούν να γίνουν. Για αιώνες λοιπόν τα γαλακτοκομικά τα σιτηρά και το κρασί μαζί με το τσίπουρο ήταν η βάση της διατροφής της ηπειρωτικής υπαίθρου και παρέμεινε τέτοια μέχρι και μετά τον πόλεμο. Γιαυτό και εδώ που τώρα υπάρχει άγρια βλάστηση κάποτε υπήρχαν αμπέλια με διάφορες ποικιλίες στις οποίες κυρίαρχη ήταν η Ντεμπίνα. Όμως υπήρχαν και άλλες που σήμερα υπάρχουν διάσπαρτες και χωρίς δυνατότητα οικονομικής εκμετάλλευσης.

Σύμφωνα με στοιχεία που μας δίνει για το νομό Ιωαννίνων ο Ελ. Λαμπιδής ειδικός της αμπελουργίας της 4^{ης} Επιθεώρησης Γεωργίας το 1958 στο νομό μετά από αλλεπάλληλες καταστροφές από τον περονόσπορο και την φυλλοξήρα αλλά βέβαια και την μετανάστευση εσωτερική και εξωτερική από τις μεγάλες παλαιότερα εκτάσεις είχαν απομείνει μόνο 23.000 στρέμματα και η καλλιέργεια είχε περιορισθεί σε τέσσερις περιοχές, τις λοφοσειρές της Ζίτσας(5500 στρ), τα Γραμμενοχώρια(2000 στρ) τον άνω ρου του Καλαμά (3500 στρ) και το λεκανοπέδιο των Ιωαννίνων (3500 στρ) ενώ τα υπόλοιπα ήταν διάσπαρτα. Από τότε και για 20 ακόμη χρόνια η κατάσταση όχι μόνο δεν άλλαξε αλλά και χειροτέρευσε έτσι ώστε το 1974 που ιδρύθηκε το Συνεταιριστικό Οινοποιείο της Ζίτσας αμπέλια ουσιαστικά υπήρχαν μόνο στην περιοχή της Ζίτσας σε οικονομικά εκμεταλλεύσιμη έκταση 500-600 στρεμμάτων μόνο.

Η παρουσία του παραπάνω αναφερθέντος οινοποιείου αλλά και των άλλων που ιδρύθηκαν αργότερα ανέστειλαν αυτό το φυλλορρόημα της αμπελοκαλλιέργειας στην περιοχή και μάλιστα με την πάροδο του χρόνου οι εκτάσεις αυξήθηκαν φθάνοντας σήμερα τα 5.000 στρ στο νομό Ιωαννίνων και λιγότερες εκτάσεις στους άλλους νομούς, συνολικά για την Ήπειρο 7.000 περίπου στρ. .

Τα εδάφη στην Ήπειρο είναι κύρια ασβεστολιθικής προέλευσης με παρεμβολή κερατολιθικών και αργιλικών διαστρώσεων χαλικώδη μέχρι πολύ χαλικώδη με χάλικες πυριτικούς λευκούς που δίνουν ανοικτό χρώμα στο έδαφος. Τα εδάφη αυτά απασβεστωμένα κατά κανόνα είναι πτωχά ελαφρά όξινα με μικρή γενικά παραγωγή αλλά πολύ καλής ποιότητας.

Όσον αφορά το κλίμα η περιοχή χωρίζεται σε τρεις βασικά μεγάλες υποπεριοχές:

- ✓ Στην πρώτη που περιλαμβάνει τα παράλια και μέχρι το τείχος που σχηματίζουν τα βουνά Τζουμέρκα, Ξεροβούνι, όρη Σουλίου, Κασιδιάρης και Μερόπη είναι ο πρώτος τύπος κλίματος που θα μπορούσαμε να τον

χαρακτηρίσουμε σαν μεσογειακό τύπο με ήπιο χειμώνα και άφθονες βροχές ενώ το καλοκαίρι είναι ζεστό και ξηρό. Οι παγετοί είναι σπάνιοι και η ηλιοφάνεια σχετικά υψηλή.

- ✓ Η δεύτερη περιοχή είναι προς τα ενδότερα της Ηπείρου και μέχρι 1000 μ περίπου υψόμετρο όπου το κλίμα μπορεί να χαρακτηριστεί σαν ηπειρωτικό με ψυχρό χειμώνα με πολλές βροχές ενώ το καλοκαίρι έχει λίγες τοπικές βροχές. Οι παγετοί είναι συχνοί τον Απρίλη ενώ η ηλιοφάνεια είναι ελαττωμένη.
- ✓ Η Τρίτη περιοχή περιλαμβάνει τα μέρη με υψηλό υψόμετρο τα οποία δεν ενδιαφέρουν την αμπελοκαλλιέργεια.

Η Ήπειρος είναι η περιοχή με την μικρότερη ηλιοφάνεια στην Ελλάδα, την μεγαλύτερη βροχόπτωση και την μεγαλύτερη σχετική υγρασία. Στους παρακάτω πίνακες εκτίθενται οι κυριότεροι κλιματολογικοί δείκτες της περιοχής.

Από τους πίνακες φαίνεται και η σχέση των δεικτών με δύο περιοχές της Ευρώπης, το πασίγνωστο Bordeaux και την περιοχή Geisenheim που βρίσκεται στην καρδιά του Γερμανικού Αμπελώνα.

Από την εξέταση αυτών των δεικτών φαίνεται ότι η Ήπειρος είναι μια περιοχή όχι ενιαία και με έντονες διαφοροποιήσεις. Υπάρχουν και τα πέντε είδη αμπελουργικών Ζωνών και έτσι η παραγωγή οίνων έχει μεγάλες δυνατότητες διαφοροποιήσεων και γκάμας προϊόντων. Υπάρχουν εκτεταμένες περιοχές (I,II,III) που συνίστανται για ποιοτικά λευκά και ερυθρά κρασιά και επίσης περιοχές που μοιάζουν με τον υπόλοιπο νοτιοελλαδίτικο αμπελώνα (IV, V) όπου μπορούν να ευδοκιμήσουν μέχρι και ποικιλίες για γλυκά κρασιά.

Η πολυδυναμικότητα αυτή της Ηπείρου είναι μοναδική περίπτωση στην Ελλάδα σε τόσο έκταση και σε ενιαία κοινωνικοοικονομική δομή όμως έχει μείνει μέχρι τώρα ανεκμετάλλευτη.

Η διάσωση της τοπικής εξαιρετικής ποιότητας ποικιλίας Ντεμπίνα υπήρξε μια μεγάλη συνεισφορά τόσο του Ινστιτούτου Οίνου που καθοδήγησε την προσπάθεια στην δεκαετία του 60- 70 όσο και την οινοπαραγωγών της περιοχής. Σήμερα όμως η προσπάθεια αυτή πρέπει να συμπληρωθεί και ενισχυθεί.

Η Ζώνη της Ζίτσας στηρίζεται στην μονοκαλλιέργεια της Ντεμπίνας και αυτό έχει αρκετές τεχνικές αλλά και εμπορικές δυσκολίες. Έτσι η συμπλήρωση με μια – δυο τουλάχιστον ακόμη ποικιλίες είναι επιβεβλημένη.

Στις παραπέρα της Ζίτσας περιοχές υπάρχουν σήμερα οι δυνατότητες των Τοπικών Οίνων με ποιοτικές ποικιλίες που θα μπορούσαν να συμπληρωθούν με 2-3 άλλες. Όμως εκτός ζώνης οργανωμένοι αμπελώνες είναι ελάχιστοι και γιαυτό το λόγο η ευκαιρία του Κ.Ε. 1493/99 πρέπει να χρησιμοποιηθεί εκτεταμένα και με οικονομικά συμφέροντες όρους.

Η περιοχή της Ηπείρου έμεινε έξω από την έντονη βιομηχανική ανάπτυξη της μεταπολεμικής περιόδου και έτσι διατήρησε το απαράμιλλο σε ομορφιά και

διαφοροποιήσεις περιβάλλον της και αυτό αποτελεί μεγάλο πλεονέκτημα σήμερα και δίνει παραπέρα την δυνατότητα για βιολογικές καλλιέργειες.

Με την συμπλήρωση της Εγνατίας τα επόμενα χρόνια προβλέπεται η Ηπειρος να γίνει η πιο “in” περιοχή για τον ποιοτικό τουρισμό.

Κοντολογής η ανεκμετάλλευτη σήμερα Ήπειρος προσφέρει εξαιρετικές προοπτικές επένδυσης στον αμπελοοινικό τομέα που ούτως ή άλλως θα έπρεπε να γίνουν, ενώ ο ΚΕ 1493/99 προσφέρει επιπλέον δυνατότητες.

Ευχαριστώ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΠΕΡΙΟΧΗ ΗΠΕΙΡΟΥ	ΕΝΕΡΓΟ ΘΕΡΜΙΚΟ ΑΘΡΟΙΣΜΑ ΑΠΡ - ΟΚΤ	ΜΕΣΗ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ ΘΕΡΜΟΤΕΡΟ ΜΗΝΑ	ΩΡΕΣ ΗΛΙΟΦΑΝΕΙΑΣ ΑΠΡ – ΟΚΤ	ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΧΩΡΙΣ ΠΑΓΕΤΟΥΣ Σε ημέρες
ΑΡΤΑ	2500	26,5	1903	240
ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2000	25,0	1666	210
ΚΗΠΟΙ	1550	21,6	1748	210
ΠΡΑΜΑΝΤΑ	1550	22,5		210
ΜΕΤΣΟΒΟ	900	20,3		180
Άλλες περιοχές				
BORDEAUX	1356	19,6	(1563)	214
GEISENHEIM	1044	18,8	(1280)	107

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΠΕΡΙΟΧΗ ΗΠΕΙΡΟΥ	ΒΡΟΧΟΠΤΩΣΗ Σmm ΕΤΟΣ/ΑΥΓ – ΣΕΠΤΕΜ.	ΣΧΕΤΙΚΗ ΥΓΡΑ- ΣΙΑ ΤΟΝ ΙΟΥΛΙΟ	ΞΗΡΟΤΗΤΑ Μ.Ο. ΙΟΥΝ – ΑΥΓ.
ΑΡΤΑ	1146/75	59	0,14
ΙΩΑΝΝΙΝΑ	1138/88	52	0,2
ΚΗΠΟΙ	1465/100	51	0,14
ΠΡΑΜΑΝΤΑ	1682/109	62	0,14
ΜΕΤΣΟΒΟ	1485/117	67	0,4
<i>Άλλες περιοχές</i>			
BORDEAUX	820/150	65	
GEISENHEIM	536/105	60	

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 : ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΤΑ AMERINE – WINKLER

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΝΕΡΓΟ ΘΕΡΜΙΚΟ ΑΘΡΟΙΣΜΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΑΜΠΕΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ
I	< 1390	ΚΡΥΑ	ΜΕΤΣΟΒΟ
II	1391-1670	ΣΧΕΤΙΚΑ ΚΡΥΑ	ΠΡΑΜΑΝΤΑ, ΚΗΠΟΙ
III	1671-1940	ΣΧΕΤΙΚΑ ΖΕΣΤΗ	ΙΩΑΝΝΙΝΑ
IV	1941-2222	ΖΕΣΤΗ	ΔΙΑΦΟΡΕΣ
V	>2221	ΘΕΡΜΗ	ΠΑΡΑΛΙΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 : ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ ΚΑΤΑ AMERINE-WINKLER

ΠΟΙΚΙΛΙΑ	ΑΠΟΛΟΣΗ ΚΙΛΑ/ΣΤΡ.	I	II	III	IV	V
CHARDONNAY	900-1300	+++	++			
RIESLING	900-1300	+++	++			
TRAMINER	900-1300	++	+			
ΜΟΣΧΑΤΟ ΛΕΥΚΟ	900-1300	+	++	++		
SAUVIGNON B.	900-1500	+++	++	++		
C. SAUVIGNON	900-1300	+++	++	+		
ΜΟΣΧΑΤΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	900-2200			+	+	++

**ΠΙΝΑΚΑΣ 4 : ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΜΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΑΜΠΕΛΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΑΠΟΦΑΣΗ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ 406493/12.12.200**

ΝΟΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ		ΝΟΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ		ΝΟΜΟΣ ΑΡΤΗΣ		ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	
ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΕΣ	ΕΠΙΤΡΕΠΟΜΕΝΕΣ	ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΕΣ	ΕΠΙΤΡΕΠΟΜΕΝΕΣ	ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΕΣ	ΕΠΙΤΡΕΠΟΜΕΝΕΣ	ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΕΣ	ΕΠΙΤΡΕΠΟΜΕΝΕΣ
NTEMΠIHA B	ΒΛΑΧΙΚΟ Ν	ΜΑΛΑΓΟΥΖΙΑ Β	ΑΣΠΡΟΥΔΕΣ Β	ΜΑΛΑΓΟΥΖΙΑ Β	ΑΣΠΡΟΥΔΕΣ Β	ΜΑΛΑΓΟΥΖΙΑ Β	ΑΣΠΡΟΥΔΕΣ Β
ΜΑΛΑΓΟΥΖΙΑ Β	ΜΠΕΚΑΡΙ Ν	NTEMΠIHA B	ΒΕΡΤΖΑΜΙ Ν		ΜΑΥΡΟΥΔΙ Ν		ΜΑΥΡΟΥΔΙ Ν
CABERNET	ΞΥΝΟΜΑΥΤΟ Ν		ΚΟΡΙΘΙ Β				ΚΟΝΤΟΚΛΑΔΙ Β
SAUVIGNON	CABERNET		ΜΑΥΡΟΥΔΙ Ν				NTEMΠIHA B
CHARDONNA B	FRANC Ν		ΡΟΔΙΤΗΣ RS				
MERLON Ν							
TRAMINER B							
RIESLING B							

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 : ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ
ΚΑΤΑ AMERINE-WINKLER

ΠΟΙΚΙΛΙΑ	ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΙΛΑ/ΣΤΡ.	I	II	III	IV	V
CHARDONNAY	900-1300	+++	++			
RIESLING	900-1300	+++	++			
TRAMINER	900-1300	++	+			
ΜΟΣΧΑΤΟ ΛΕΥΚΟ	900-1300	+	++	++		
SAUVIGNON B.	900-1500	+++	++	++		
C. SAUVIGNON	900-1300	+++	++	+		
ΜΟΣΧΑΤΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	900-2200			+	+	++